

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETINING
KATTAQO'RG'ON FILIALI

Ro'yxatga olindi

№ BD-60410100

“TASDIQLAYMAN”

Direktor

Sh.R.Urakov

2021-yil “30” 08

SOLIQ HISOBI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60410100-Buxgalteriya hisobi va audit

Kattaqo'rg'on-2021

Fan/modul kodi TFT2003		O'quv yili 2024-2025	Semestr 7-semestr	Kreditlar 2
Fan/modul kodi Tanlov		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 3
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Soliq hisobi	46	14	60
2.	I. Fanning mazmuni "Soliq hisobi" fani o'qitilishidan maqsad – Teoretik bilimlarni oshirish. Talabalarga soliqlar va soliq tizimi haqida asosiy tushunchalarni berish. Soliq qonunchiligi, soliq kodeksi va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar haqida bilimlarni oshirish. Amaliy ko'nikmalarni shakllantirish Soliqlarni hisoblash va to'lash jarayonida talabalarni amaliy ko'nikmalar bilan ta'minlash. Soliq hisobotlarini to'g'ri va o'z vaqtida tayyorlash, topshirish ko'nikmalarini o'rgatish. Moliyaviy nazorat va rejalashtirish Soliqlarni to'g'ri hisoblash orqali tashkilotlarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash. Soliq yukini kamaytirish va soliq rejalashtirish strategiyalarini ishlab chiqish. Huquqiy savodxonlikni oshirish Soliq qonunchiligiga rioya qilish va soliq huquqbuzarliklarining oldini olish. Soliq nizolarini hal qilish tartibi va soliq nazorati jarayonlarini tushuntirish. Fanning vazifalari – Soliq hisobi fani davlatning fiskal siyosatini amalga oshirish, byudjet daromadlarini ta'minlash va iqtisodiyotni boshqarish uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu fanning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat: Soliq tushumlarini hisoblash va yig'ish. Ta'rif: Soliq hisobi fani soliq tushumlarini to'g'ri hisoblash va yig'ishni ta'minlashga qaratilgan. Bu jarayon davlat byudjetini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Amaliyot: Soliq hisoboti tayyorlash, soliq stavkalari va soliq ob'ektlarini aniqlash, soliq to'lovlarini amalga oshirish. Soliq qonunchiligiga rioya qilishni ta'minlash Ta'rif: Soliq hisobi fani korxonalar va jismoniy shaxslarning soliq qonunchiligiga rioya qilishini nazorat qiladi va ta'minlaydi. Amaliyot: Soliq deklaratsiyalari tayyorlash, soliq hisobotlarini to'ldirish va topshirish, soliq auditi. Soliq rejalarini tuzish. Ta'rif: Soliq hisobi fani korxonalar uchun samarali soliq rejalarini tuzish va soliq yukini kamaytirish usullarini aniqlashda yordam beradi. Amaliyot: Soliq rejalashtirish, soliq imtiyozlari va chegirmalaridan foydalanish, soliqni optimallashtirish strategiyalari. Fanning boshqa fanlar bilan bog'liqligi. " Global iqtisodiy rivojlanish " fani "Loyihalarni boshqarish", "Iqtisodiy statistika", "Iqtisodiy tahlil", "Tarmoq iqtisodi", "Marketing", "Moliya va kredit" fanlari bilan bog'liq. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:			

1-mavzu. Soliq hisobi asoslari va nazariyasi

Asoslar: Soliq hisobi buxgalteriya hisobotining tarkibiy qismi bo'lib, soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar hisob-kitobini olib boradi. Soliq hisobi korxona va davlat o'rtasidagi moliyaviy munosabatlarni tartibga soladi. Soliq majburiyatlari, soliqlarni hisoblash usullari, soliq stavkalari va imtiyozlar to'g'risidagi ma'lumotlar soliq hisobi asoslarini tashkil qiladi.

Nazariya: Soliq nazariyasi iqtisodiyotning davlat tomonidan boshqarilishining moliyaviy jihatlarini o'rganadi. Soliq nazariyasi soliqlarni iqtisodiyotdagi roli, ularning funktsiyalari, soliqlarning turlari va ta'sirini tahlil qiladi. Soliq nazariyasi davlat daromadlarini oshirish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash usullarini o'rganadi.

2- mavzu. Soliq tizimining huquqiy asoslari

Asoslar: soliq tizimining huquqiy asoslari soliq qonunchiligi, soliq kodekslari va boshqa normativ hujjatlar orqali belgilanadi. Soliq qonunchiligi soliqlarni hisoblash, to'lash va nazorat qilish tartibini tartibga soladi. Soliq tizimining huquqiy asoslari soliqlarning turlari, soliq to'lovchilar, soliq bazasi, soliq imtiyozlari va jarimalar to'g'risidagi qoidalarni o'z ichiga oladi.

Nazariya: Soliq huquqi nazariyasi soliqlarning huquqiy tabiati, soliq majburiyatlari va huquqlarini tahlil qiladi. Soliq tizimining huquqiy asoslari davlat va soliq to'lovchilar o'rtasidagi huquqiy munosabatlarni tartibga soladi. Soliq huquqi iqtisodiy huquqning tarkibiy qismi bo'lib, davlatning fiskal siyosatini amalga oshirishga qaratilgan.

3- mavzu. Daromad solig'ining hisob-kitobi va tahlili

Hisob-kitobi: Daromad solig'i jismoniy shaxslarning va yuridik shaxslarning daromadlaridan olinadigan soliqdir. Daromad solig'ini hisoblash uchun daromad manbalarini aniqlash, soliq stavkalarini qo'llash va soliq imtiyozlarini hisobga olish kerak. Daromad solig'i yillik daromadlar bo'yicha hisoblanadi va soliq organlariga soliq hisobotini topshirish orqali to'lanadi. **Tahlili:** Daromad solig'i tahlili soliq yuki, soliq imtiyozlari va soliqlarning adolatlilik bo'yicha baholanadi. Daromad solig'i daromadlar tengsizliklarini kamaytirishga qaratilgan bo'lishi mumkin. Daromad solig'i tahlili soliqlarni optimallashtirish va soliq siyosatini yaxshilashga yordam beradi.

4- mavzu. Qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) hisob-kitobi

Hisob-kitobi: QQS bu qo'shilgan qiymat solig'i bo'lib, tovar va xizmatlarga qo'llaniladi. QQSni hisoblash uchun tovar yoki xizmat qiymatidan soliq stavkasini qo'llash kerak. QQS hisob-kitobi soliq summasini soliq organlariga to'lash va soliq kreditlari orqali qaytarishni o'z ichiga oladi. QQS tahlili soliqlarning biznesga ta'sirini, soliq yig'imlarini va soliqlarning samaradorligini o'rganadi. QQS tahlili soliqlarni hisoblash va to'lashdagi muammolarni aniqlashga yordam beradi. QQS tahlili soliqlarni optimallashtirish va soliq siyosatini yaxshilashga qaratilgan bo'lishi mumkin.

5- mavzu. Korxonalarda soliq hisobotini tayyorlash

Hisobotni tayyorlash: Korxonalarda soliq hisobotini tayyorlash soliq organlariga taqdim etish uchun soliqlar va majburiy to'lovlar bo'yicha hisobotlarni tayyorlashni o'z ichiga

oladi. Soliq hisobotini tayyorlash jarayonida soliq stavkalari, soliq imtiyozlari va soliq to'lovlari hisobga olish kerak. Soliq hisobotini tayyorlashda soliq kodeksi va boshqa normativ hujjatlarga muvofiq harakat qilish zarur. Soliq hisobotini tahlili korxonalarning soliq majburiyatlari va soliq yuki bo'yicha baholanadi. Soliq hisobotini tahlili soliqlarni optimallashtirish va soliq siyosatini yaxshilashga yordam beradi. Soliq hisobotini tahlili soliqlarning biznesga ta'sirini aniqlashga yordam beradi.

6- mavzu. **Soliq siyosati va uning biznesga ta'siri**

Soliq siyosati: Soliq siyosati davlatning fiskal siyosatini amalga oshirish uchun qabul qilinadi. Soliq siyosati soliqlarni yig'ish, soliqlarni boshqarish va soliqlarni optimallashtirish strategiyalarini o'z ichiga oladi. Soliq siyosati iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va ijtimoiy adolatni ta'minlashga qaratilgan. Soliq siyosati biznesning raqobatbardoshligini oshirishga yoki kamaytirishga ta'sir qilishi mumkin. Soliq siyosati biznes investitsiyalarini rag'batlantirish yoki cheklashga qaratilgan bo'lishi mumkin. Soliq siyosati biznesning moliyaviy natijalariga va rivojlanishiga ta'sir qiladi

7- mavzu. **Soliq hisobi va moliyaviy hisobot**

Soliq hisobi: Soliq hisobi soliqlar va majburiy to'lovlarning hisob-kitobi va boshqaruvini o'z ichiga oladi. Soliq hisobi soliq kodeksi va boshqa normativ hujjatlarga muvofiq amalga oshiriladi. Soliq hisobi korxonaning moliyaviy hisobotining tarkibiy qismi hisoblanadi.

Moliyaviy hisobot: Moliyaviy hisobot korxonaning moliyaviy holatini va natijalarini ko'rsatadi. Moliyaviy hisobot soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni hisobga olgan holda tayyorlanadi. Moliyaviy hisobot investorlar, kreditorlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun muhim axborot manbaidir.

8- mavzu. **Soliq nazorati va audit**

Soliq nazorati: Soliq nazorati soliq organlari tomonidan soliqlarni to'g'ri hisoblash va to'lashni ta'minlash uchun amalga oshiriladi. Soliq nazorati soliq to'lovchilarning soliqlarga rioya qilishini nazorat qiladi. Soliq nazorati soliq qonunchiligiga muvofiq soliq tekshiruvlarini o'z ichiga oladi. **Soliq auditi:** Soliq auditi korxonalarning soliq hisoboti va moliyaviy hisobotini mustaqil tekshiruvdir. Soliq auditi soliqlarning to'g'ri hisoblanishi va to'lanishini tasdiqlaydi. Soliq auditi soliq huquqbuzarliklarini aniqlash va tuzatish uchun amalga oshiriladi.

9- mavzu. **Ijtimoiy soliq va uning hisob-kitobi**

Ijtimoiy soliq: Ijtimoiy soliq davlatning ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirish uchun olinadi. Ijtimoiy soliq jismoniy shaxslarning ish haqi va daromadlaridan olinadi. Ijtimoiy soliqning asosiy turlari ijtimoiy sug'urta badallari, pensiya va tibbiy sug'urta badallaridir. **Hisob-kitobi:** Ijtimoiy soliqni hisoblash uchun daromadlar va soliq stavkalarini hisobga olish kerak. Ijtimoiy soliq hisob-kitobi soliq organlariga taqdim etish uchun tayyorlanadi. Ijtimoiy soliq hisob-kitobi soliqlarning to'g'ri hisoblanishini va to'lanishini ta'minlash uchun amalga oshiriladi.

10- mavzu **qarzlari:**

Soliq qarzlari soliq to'lovchining davlatga bo'lgan qarzlari bildiradi. Soliq qarzlari soliq

to'lovlarining kechiktirilishi yoki to'lanmasligi natijasida yuzaga keladi. Soliq qarzlarini bo'yicha jarimalar va peniyalar hisoblanishi mumkin. **Boshqaruvi:** Soliq qarzlarini boshqarish soliq to'lovlarining to'g'ri va o'z vaqtida amalga oshirilishini ta'minlashga qaratilgan. Soliq qarzlarini boshqarish uchun soliq rejalashtirish, soliq to'lovlarini nazorat qilish va qarzlarni qaytarish chora-tadbirlari amalga oshiriladi. Soliq qarzlarini boshqarish jarayonida soliq huquqi va soliq kodeksi talablariga rioya qilish zarur.

III. Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Soliq imtiyozlari va ularning tahlili
2. Mol-mulk solig'i va uning hisob-kitobi
3. Transport vositalari solig'i va hisob-kitobi
4. Soliq hisobi va soliq rejimlari
5. Soliq huquqbuzarliklari va jazolari
6. Xalqaro soliq hisoboti va ularning standartlari
7. Soliq yuki va uning tahlili
8. Soliq to'lovlarini optimallashtirish
9. Soliq hisobi va biznes qarorlarini qabul qilish
10. Soliq hisobi va moliyaviy rejalashtirish
11. Davlat byudjeti va soliq daromadlari
12. Soliq hisobi va audit texnologiyalari
13. Soliq hisobi va kompyuter dasturlari

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

1. Soliq nazoratining usullari va vositalari
2. Soliq hisobi va buxgalteriya hisobi o'rtasidagi bog'liqlik
3. Soliq huquqi va soliq hisobi
4. Notijorat tashkilotlarda soliq hisobi
5. Soliq siyosati va ijtimoiy adolat
6. Innovatsion tadbirkorlik va soliq hisobi
7. Ekologik soliq va uning hisob-kitobi
8. Kichik biznesda soliq hisobi

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

Zamonaviy bozor iqtisodiyotining ishlashi va rivojlanishining nazariy asoslarini; Talab va taklif modeli asosida taqchil resurslarini taqsimlanish mexanizmini; Raqobatlashgan va raqobatlashmagan bozorlarning asosiy xususiyatlarini va firmalarni ushbu bozorda harakat qilish qoidalarini; Bozor sharoitida narxlarni qanday shakllanishini; Davlatning bozor iqtisodiyotiga aralashish yo'nalishlarini va ularning oqibatlarini; Mehnat, kapital va yer

bozorlarining ishlash mexanizmini bilishi kerak:

Bozor iqtisodiyotining ishlashi, rivojlanishi hamda salbiy va ijobiy tomonlari borasida; Turli bozor strukturalarida firmaning harakati qoidalari to'g'risida; Bozorning ishlash samaradorligi va unga ta'sir qiluvchi omillar; Taqchil resurslarni taqsimlanish tamoyillari to'g'risida; Xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning turli bozor sharoitlarida va turli oraliqlarda foydani maksimallashtirish shartlari haqida **tasavvurga ega bo'lmog'i lozim**:

Bozordagi talab va taklif to'g'risidagi statistik ma'lumotlar asosida bozorni tahlil qilish va xulosalar chiqarish; Statistik ma'lumotlar asosida talab va taklif funktsiyalarini tuzish va ular asosida bozordagi holatni tahlil va bashorat qilish; Raqobatlashgan va raqobatlashmagan bozorda firmalarni harakatini tahlil qilish asosida xulosalar chiqarish **malaka va konikmalariga ega bo'lmog'i lozim**.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
 - interfaol keys-stadilar, testlar;
- elektron va tarqatma materiallar

VII. Kreditni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan iqtisodiy qarashlar va fikrlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

Asosiy adabiyotlar

1. Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar: o'quv qo'llanma. / A.V. Vaxabov, Sh.X.Xajibakiev, Sh.I.Raxmanov, X.A.Usmanova. - T.: «Voriz-nashriyot», 2014. -320 bet
2. Pindyck S. Robert, Daniel I. Rubinfeld. Microeconomics. Global edition. Pearson Education Limited. 2018. P. 787
3. Пиндайк Р, Рубинфильд Д. Микроиктисод. (Инглизчадан кискартириб таржима килинган. А. Улмасов ва бошқ.: Олий ўқув юртлари учун қўлланма. — Т.: «Шарқ», 2002. - 448 б.
3. Фуломов С.С., Алимов Р.Х, Салимов Б.Т., Ходиев Б.Ю., Ишназаров А.И. Микроиктисодиёт: Дарслик.—Т.: Шарқ—МАТБАА АК бош тахририяти, 2001 й.
4. Исмаилова Н., Шагазатов У. Ўқув ва методик қўлланма. – Т.: Ношир, 2019 й. – 320 б. “Жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар”
5. А.В.Вахобов, Д.А.Таджибаева, Ш.Х.Хажибакиев. “Жаҳон иқтисодиети ва халқаро иқтисодий муносабатлар”: Ўқув қўлланма. – Молия, 2011 й

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Голиков М.Н. Микроэкономика: учебно-методическое пособие для вузов. – Псков: Изд-во ПГПУ, 2005, 104 с
2. Низомов А.Б., Намозова Н.Дж., Амонов У.Н. Микроиктисодиёт. – Т.: Абу Али ибн Сино номидаги тиббиёт нашриёти, 2000 й.
3. Пиндайк Р., Рубинфельд Д. “Микроиктисод” – Т.: Шарқ нашриёт МАТБАА АК бош тахририяти, 2002 й.
4. Ҳамдамов К.С. Микроиктисод. –Т.:ТДИУ, 2001 й.
5. А.А.Исаджанов, Н.С.Исмаилова, “Жаҳон иқтисодиётининг глобаллашуви”. –

	Т. Иқтисодиёт, 2019 й. 6. Б.А. Ислюамов, Н.С. Исмаилов, Т.А. Хасанов, И.Т. Данабоев, А.С. Зикриёев. "Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти" – Т.:Иқтисодиёт, 2019 й. Axborot manbalari (saytlar): www.cbu.uz; www.bis.org; www.ecb.eu ; www.bank.uz; www.uba.uz
7.	Fan dasturi SamDUKF kengashining 202<u>1</u>-yil <u>28</u>-avgustdagi <u>1</u>-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan modul uchun mas'ullar: Axmedov S -SamDU KF, "Raqamli texnologiyalar va iqtisodiyot" kafedrası assistenti
9.	Taqrizchilar: Sh.S.Sharifov – SamDU Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrası o'qituvchisi S.B.Boboqulov - SamDU, Raqamli iqtisodiyot kafedrası katta o'qituvchisi. (tashqi) O.N.Xaitov - "Raqamli texnologiyalar va iqtisodiyot" kafedrası assistenti o'qituvchisi (ichki)